

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ

Τεύχος 32 6 €

Μάρτιος-Απρίλιος 2003

ΑΓΡΑΦΑ

ΣΤΑ ΟΡΕΙΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ

ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΤΑ ΜΗΤΑΤΑ

ΚΑΙ ΟΙ ΑΚΡΙΤΕΣ ΤΗΣ ΝΙΔΑΣ ΣΤΟΝ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΓΕΡΟΙ ΚΑΙ ΚΟΡΕΛΛΕΣ

ΤΟ ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟ ΕΘΙΜΟ ΤΗΣ ΣΚΥΡΟΥ

ΑΜΦΙΑΡΑΕΙΟΝ ΟΝΕΙΡΟΜΑΝΤΕΙΟ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ

Εβρος

ΔΑΣΟΣ ΔΑΔΙΑΣ - ΛΕΥΚΙΜΗΣ - ΣΟΥΦΛΙΟΥ
ΟΙ ΟΡΧΙΔΕΕΣ ΤΗΣ ΔΑΔΙΑΣ
Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΙΟΓΑΤΟΥ

Προς το Περιοδικό ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ

Σχετικά με το άρθρο με τίτλο "Σπήλαιο Πηγών Αγγίτη (Μααρά)" που δημοσιεύθηκε στο τεύχος 31 (Ιαν.-Φεβ. 2003) επιθυμούμε, για την αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας, να σας επισημάνουμε ουσιαδείς παραλείψεις, που δεοντολογικά θα έπρεπε οι συντάκτες του κειμένου να συμπεριλάβουν στο άρθρο τους.

1. Η Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρεία (Ε.Σ.Ε.) πέραν της πρώτης προσπάθειας εξερεύνησης το 1952 από τον ιδρυτή της αείμνηστο Ιωάννη Πετρόχειλο, ήταν ο φορέας που διοργάνωσε την αποστολή του 1978 σε συνεργασία με την ομάδα E.R.I.S. Γάλλων σπηλαιολόγων, την ευθύνη της οποίας και είχε η Ε.Σ.Ε.

2. Υπεύθυνος αρχηγός της παραπάνω αποστολής εξερεύνησης ήταν ο σπηλαιοδύτης της Ε.Σ.Ε. κ. Γεώρ. Αβαγιανός (βλ. ΔΕΛΤΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, Τόμος 18ος-1981-82).

3. Στην παραπάνω έγκυρη δημοσίευση, της οποίας η πρώτη ανακοίνωση έγινε στο 1ο Πανελλήνιο Σπηλαιολογικό Συμπόσιο (11 - 13/12/1981), περιγράφεται πλήρως η εξερεύνηση του τμήματος του σπηλαίου μέχρι τα 500 μέτρα με δημοσίευση σχετικών φωτογραφιών.

4. Στην διάρκεια αυτής της εξερεύνησης την διάβαση των 2 πρώτων σιφωνιών μέχρι βάθους 500 μέτρων πραγματοποίησαν ο κ. Γ. Αβαγιανός και 6 Γάλλοι σπηλαιοδύτες.

5. Πραγματοποιήθηκε χαρτογράφηση του εξερευνηθέντος τμήματος και φωτογραφήθηκε το εσωτερικό του μετά τα σιφώνια αποκλειστικά από τον κ. Γ. Αβαγιανό που είχε τον κατάλληλο υποβρύχιο εξοπλισμό.

6. Στην συνέχεια ο ίδιος με βάση το φωτογραφικό αυτό υλικό ενημέρωσε την Νομαρχία Δράμας (Νομάρχης κος Νικολαΐδης), η οποία εκτιμώντας την ομορφιά και την αξία του σπηλαίου αποφάσισε να προχωρήσει στην τουριστική του αξιοποίηση.

Οι εργασίες διάνοιξης γαλαρίας, προκειμένου να παρακαμφθεί το πρώτο σιφόνι διήρκεσαν 4 μήνες και έγιναν με αποκλειστική επίβλεψη του κ. Γ. Αβαγιανού και με χρησιμοποίηση της χαρτογράφησης του, δια της οποίας κατέστη δυνατόν να επισκεφθεί τότε το σπήλαιο όλο το Νομαρχιακό Συμβούλιο και να κατανοήσει πλήρως την αξία του. (Φωτογραφίες δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό "Κατάδυση" τεύχος 64 Οκτ. 1994).

7. Στην συνέχεια προχώρησε η διάνοιξη του

δευτέρου σιφωνίου πάλι υπό την επίβλεψη του κ. Γ. Αβαγιανού (βλέπε δημοσίευση περιοδικού "Υποβρύχιος Κόσμος", τεύχος 178 Ιουν. 1986. Στο τεύχος αυτό αναφέρεται και η επισήμανση για πρώτη φορά ψαριών μέσα στο σπήλαιο).

Έτσι φτάσαμε στην σημερινή τουριστική ανάδειξη και αξιοποίηση του σπηλαίου.

Εκτός αυτών, κατά την διάρκεια των χρόνων μέχρι σήμερα οι έρευνες της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας (Ε.Σ.Ε.) συνεχίστηκαν εντός του σπηλαίου με εξερευνήσεις, φωτογραφήσεις και χαρτογραφήσεις για συνολικό μήκος αθροιστικά 11 σχεδόν χιλιομέτρων.

Στην 4η Πανελλήνια Σπηλαιολογική Συνάντηση που έγινε στο Λεωνίδιο Αρκαδίας το Σεπτέμβριο του 2000 παρουσία όλων των Ελλήνων σπηλαιολόγων, ο κ. Γ. Αβαγιανός αναφέρθηκε στις ανωτέρω εξερευνήσεις και πρόβαλε διαφάνειες από το σύνολο των εξερευνημένων τμημάτων του σπηλαίου.

Πιστεύουμε ότι κατανοώντας την σημασία που έχει για τους αναγνώστες σας η ιστορική αλήθεια, θα αποκαταστήσετε την δεοντολογία με την δημοσίευση της επιστολής μας αυτής και μαζί σας στέλνουμε μια διαφορετική ενδεικτική φωτογραφία από το εσωτερικό του σπηλαίου, προερχόμενη από το αρχείο μας.

Με εκτίμηση
Για το Δ.Σ. της
Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας
Νικ. Συμεωνίδης - Πρόεδρος
Γρηγ. Παπαδόπουλος - Γεν. Γραμματέας

Σπήλαιο - υπόγειος ποταμός "Μααρά" Δράμας
ΦΩΤ. ΓΕΩΡΓ. ΑΒΑΓΙΑΝΟΣ (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ)

**Προς τον
Εκδότη του περιοδικού
"Ελληνικό Πανόραμα "**

Απαντώντας στην επιστολή η οποία εστάλη στο περιοδικό σας από την Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρία, θα θέλαμε να σας επισημάνουμε τα εξής :

Σκοπός του άρθρου με τίτλο "Σπήλαιο πηγών Αγγίτη (Μαρά)", ήταν η αναφορά στη αποστολή του ΣΠΕΛΕΟ για την περαιτέρω εξερεύνηση του σπηλαίου, την καρτογράφηση μη καρτογραφημένου τμήματός του, καθώς επίσης τον εντοπισμό και τη δειγματοληψία σπάνιου είδους ψαριού και άλλων οργανισμών, με στόχο τη μελέτη τους από εξειδικευμένους επιστήμονες. Όπως λοιπόν αναφέραμε στο άρθρο που φιλοξενήσατε στο έγκυρο περιοδικό σας, εξερευνήσαμε 350 επιπλέον μέτρα, τα περισσότερα υποβρύχια, τα οποία μπορεί να φαίνονται λίγα σε σχέση με το μέγεθος του σπηλαίου, αλλά κάθε επιπλέον μέτρο ήταν πάρα πολύ δύσκολο να εξερευνηθεί. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι καρτογραφήθηκε τμήμα 7.500 μέτρων, εκ των οποίων τα 1.300 για πρώτη φορά .

Ένα από τα αποτελέσματα της αποστολής ήταν και ο εντοπισμός και η συλλογή δείγματος ζωντανών οργανισμών (ψάρια του είδους *Barbus cyclolepis*, στα 6.500 μέτρα και καραβίδες του τύπου *Austrorotatomobius spp.* στα 7.100 μέτρα), για πρώτη φορά στον Ελλαδικό χώρο. Τα δείγματα δόθηκαν για μελέτη και εξέταση DNA στο ΙΝΑΛΕ .

Η αναφορά μας στην ιστορία της εξερεύνησης του σπηλαίου ήταν επιγραμματική και περιελάμβανε τα πιο βασικά - ουσιαστικά στοιχεία : "Η πρώτη προσπάθεια περαιτέρω εξερεύνησης ... το 1952 από τον Γ. Πετρόχειλο ... Το 1978 κατόπιν προσκλήσεως της ΕΣΕ ... έκανε τις πρώτες εξερευνήσεις ... μέχρι σήμερα έχουν εξερευνηθεί 10 χιλιόμετρα, από τους Γάλλους ... έχουν καρτογραφηθεί λεπτομερειακά τα πρώτα 2 χιλιόμετρα ... υπό την επίβλεψη του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης ".

Δεν αναφερθήκαμε στο ποιος επέβλεψε τις εργασίες παράκαμψης των σιφονιών και τις εργασίες αξιοποίησης των πρώτων 500 μέτρων του σπηλαίου, γιατί δεν ήταν στους σκοπούς του άρθρου. Το θέμα αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο επόμενου άρθρου, στο οποίο θα σημειώνονται οι δυσκολίες και τα καταστροφικά αποτελέσματα της τουριστικής αξιο-

ποίησης των σπηλαίων.

Δε ζητάμε την πρωτοπορία της επισήμανσης ψαριών στο σπήλαιο . Αυτό είναι γνωστό εδώ και χρόνια. Η ύπαρξη των οργανισμών αυτών είχε αναφερθεί στην έκθεση των Γάλλων σπηλαιολόγων και ήταν γνωστή στους εργαζόμενους στο σπήλαιο. Ο σύλλογός μας απλά τα εντόπισε σε μεγάλο βάθος και έδωσε στους επιστήμονες την ευκαιρία να τα μελετήσουν .

Κατά τη διάρκεια της 4ης Πανελληνίας Σπηλαιολογικής Συνάντησης, "παρουσία όλων των Ελλήνων σπηλαιολόγων" όλοι θαυμάσαμε τις πραγματικά όμορφες φωτογραφίες του κ. Αβαγιανού από την αίθουσα της "Ακρόπολης" (1.400 μέτρα από την είσοδο) και γενικά των πρώτων τμημάτων του σπηλαίου, έως τα 2.400 μέτρα από την είσοδο. Για την αναφορά της επιστολής ότι "κατά τη διάρκεια των χρόνων μέχρι σήμερα οι έρευνες της ΕΣΕ ... συνολικό μήκος αθροιστικά 11 σχεδόν χιλιομέτρων ..." επισημαινόμε ότι στην 4η Πανελλήνια Σπηλαιολογική Συνάντηση δεν αναφέρθηκε τίποτα σχετικό και οι φωτογραφίες ήταν από τα πρώτα τμήματα του σπηλαίου όπως επίσης δε δημοσιεύτηκε ποτέ καρτογράφηση 11 χιλιομέτρων ...

Η μόνη καρτογράφηση του κ. Αβαγιανού βρίσκεται στο βιβλίο "Ελληνικά Σπήλαια" και αναφέρεται στα πρώτα 2.000 μέτρα. Η μοναδική καρτογράφηση 8.400 μέτρων που έχουμε δει, έχει γίνει από τους Γάλλους του συλλόγου ERIS η οποία βρίσκεται και στην επίσημη ιστοσελίδα της Δημοτικής Επιχειρήσης Τουριστικής Ανάπτυξης Σπηλαίου Πηγών Αγγίτη (Ε.Τ.Α.Σ.Π.Α).

Δεν έχουμε να προσθέσουμε τίποτε περαιτέρω εκτός από το γεγονός ότι πιστεύουμε για τέτοιου είδους παρεξηγήσεις ότι θα μπορούσαν να αποφεύγονται αν υπήρχε ένα κοινό αρχείο εξερευνήσεων σπηλαίων υπό τη σκέπη της Σπηλαιολογικής Ομοσπονδίας Ελλάδος .

Στην διάθεσή σας για οποιαδήποτε πληροφορία

Μετά, τιμής

για το ΔΣ του ΣΠΕΛΕΟ

Θεοδοσιάδης Θωμάς,
Πρόεδρος ΣΠΕΛΕΟ
Τριζώνης Βασίλης,
Γ. Γραμματέας ΣΠΕΛΕΟ

2003

Σεμινάρια

σπηλαιολογίας

12 ΜΑΡΤΙΟΥ – 14 ΜΑΪΟΥ

σπηλαιολογίας

Πληροφορίες κάθε Τετάρτη:

στα γραφεία του συλλόγου

Λ. Αλεξάνδρας 83α, Αθήνα,

τηλ.: 210 6438308

Καθημερινά στα τηλ.:

6974 642943, 6976 558239, 6934 227368.

info@speleo.gr

www.speleo.gr

ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ